

Stížnost má za to, že z vyjádření stěžující si firmy z 25. března 1931, o něž se žal. úřad při hořejším zjištění opírá, a ve kterém se praví, že manuální práce vykonává P. sám jen tehdy, nechce-li je svěřiti jiné osobě, plyne jen, že P. pracuje manuálně málo, nikoli však, že manuálně pracuje výjimečně. Z uvedené věty neplyne pak ani to, že manuální práce vykonává jen potud, pokud souvisejí s jeho dozorčí činností.

Pokud jde o posléze uvedenou výtku, sluší poznamenati, že žal. úřad nevyslovil, že pokud P. konal manuální práce, konal je jen proto, že toho vyžadovala dozorčí činnost. O oné manuální práci zmiňuje se žal. úřad v jiné souvislosti. Pravíť, že ze skutečnosti ve vyjádření firmy uvedené, že P. manuální práce vykonává sám jen tehdy, nechce-li je svěřiti jiné osobě, plyne, že manuálně pracuje jen výjimečně a že jest časově převážně zaměstnán odborným dozorem, ježto jeho působnost ve své podstatě jest vyčerpána činností dozorčí. Tím zřejmě míří žal. úřad na onu část nahoře uvedeného předpisu § 1 odst. 1 č. 6 lit. a) pens. zák., již se stanoví, že pojištěním jsou povinni zaměstnanci, kteří jsou převážně zaměstnání odborným dozorem, aniž se jejich práce sami účastní atd. Zjištěním, že manuální práce koná P. výjimečně, chtěl tedy žal. úřad jen dovoditi, že v zaměstnání P.-ově jest práce manuální jen výjimkou nemající význam pro jeho ostatní činnost, jež se vyčerpává odborným dozorem, a že proto onu manuální práci nelze pojímati jako účast na práci dělníků, nad nimiž dozor vykonává.

K takovému úsudku měl pak žal. úřad ve spisech dostatečný podklad. Již samo vyjádření stěžující si společnosti praví, že manuální práce vykonává P. sám jen tehdy, nechce-li je svěřiti jiné osobě. Z toho jde, že konání manuálních prací nebylo ve služebním poměru P.-ově jeho povinností a že je tedy P. konal jako výjimku v normální činnosti svého zaměstnání. K tomu pak přistupuje, že Jan P. sám uvedl ve výpovědi ze 14. října 1930, že práce manuální jest u něho od 1. ledna 1929 minimální. Na základě těchto obou údajů mohl žal. úřad usouditi, že manuální práce konal Jan P. jen výjimečně. Ale pak nelze jeho manuální práci pojímati jako účast na práci dělníků, nad nimiž dozor vykonával, a obстоjí též úsudek žal. úřadu, že časově byl P. převážně zaměstnán odborným dozorem. Že by pak za těchto předpokladů nebyl pensijní pojištění povinnosti podroben, stížnost netvrdí.

Č. 11.378.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní: Pojistná povinnost chovanců Domova mrzáčků?

(Nález ze dne 23. června 1934 č. 12.687.)

V ě c: Okresní nemocenská pojišťovna v Trenčíně proti zemskému úřadu v Bratislavě o pojistné.

V ý r o k: S t í ž n o s t s e z a m í t á p r o b e z d ů v o d n o s t.

D ů v o d y: Platebním výměrem z 29. června 1928 předepsala stěžující si okr. nemocenská pojišťovna v Trenčíně Domovu slovenských mrzáčků v S. pojistné nemocenské, invalidní a starobní podle zák. č. 221/24 Sb. za řadu jeho chovanců a za dobu od 1. května do 31. května 1928.

K odvolání Domova slovenských mrzáčků zrušil okr. úřad v Trenčíně rozhodnutím z 21. února 1929 uvedený platební výměr z důvodu, že šetřením bylo zjištěno, že v přítomném případě nejde o smluvní pracovní poměr, protože ústav je státní, který jen zubožené mrzáčky v ludové škole vychovává a podle jejich schopností i některým ručním pracím vyučuje svými odbornými silami (nikoli živnostníky). Ústav byl založen min. soc. péče a zvláštní povolení má též ohledně ludové školy; je to ústav humanitní, ve kterém se jen mrzáčkové umísťují a vychovávají a jako takový jest z povinného pojištění ve smyslu § 5 zák. vyjmut.

V odvolání z tohoto rozhodnutí namítala stěžující si pojišťovna, že mrzáčkové, přijímání do Domova, vyučí se zde určitým živnostem a skládají též před živn. společenstvem pomocnickou zkoušku a obdrží i výuční list, jsou tedy přijímáni jako učni, a učňovský poměr zakládá podle § 2 zák. č. 221/24 Sb. pojistnou povinnost.

V dalším řízení vyjádřila se pojišťovna zprávou z 11. prosince 1929, že učňovský poměr v přítomném případě skutečně existuje, jak to dokazuje ke spisům připojený opis učňovské smlouvy, uzavřené podle živn. zákona mezi Domovem a Annou K.

Nař. rozhodnutím vyslovil zem. úřad v Bratislavě, že rozhodnutí okr. úřadu v Trenčíně potvrzuje z jeho důvodů s dodatkem, že 51 chovanců Domova slovenských mrzáčků v S. pojištění podle zák. č. 221/24 Sb. nepodléhá z nedostatku učňovské smlouvy s výjimkou Anny K., která jako učednice podle učňovské smlouvy z 1. února 1927 povinnému pojištění podléhá. K důvodům okr. úřadu v Trenčíně připojeno: Podle stanov zem. spolku pro péči o zmrzačené děti na Slov. provádí Domov slovenských mrzáčků v S. péči o děti a osoby tělesně znetvořené, zejména poskytuje jim přiměřené léčení jejich tělesných vad současně s všeobecným i školským vzděláním a výchovou, jakož i s praktickým výcvikem pro vhodné životní povolání. Zprávou notářského úřadu v H. bylo potvrzeno, že Domov tento účel plní a fakticky že mrzáčky vychovává, vyučuje a určuje jim podle jejich způsobilosti životní povolání další výchovou v jednotlivých speciálních výchovných dílnách. Ústav poskytuje těmto chovancům odborné léčení na orthopedické klinice a v nutném případě léčení poskytuje ústavní lékař. Ředitelství ústavu uznává, že do ústavu výjimečně přijímá se řádný učeň do dílny na vyučení, kterého k pojištění pojišťovně správa ústavu přihlašuje. Okr. nemoc. pojišťovna prokázala učňovskou smlouvou z 1. února 1927 takovýto výjimečný případ u Anny K. Bylo proto v tomto případě nutno uznati pojistnou povinnost Anny K. se zřetelem na § 2 zák. č. 221/1924 Sb. Naproti tomu ohledně ostatních 51 chovanců Domova vyznačených v platebním výměru bylo z uvedeného vzato za prokázáno, že Domov vystupuje tu jako živitel a vychovatel a že tedy event. práce konané chovanci tohoto ústavu v dílnách nejsou plněním smluvního závazku z učňovské smlouvy, nýbrž jsou výrazem tohoto zvláštního vztahu založeného poměrem výchovným, vzdělávacím a humanitním. V důsledku toho a s ohledem na nedostatek existence učňovské smlouvy bylo nutno v ostatní části prvostupňový výměr potvrditi.

O stížnosti, kterou do tohoto rozhodnutí podala okr. nemocenská pojišťovna v Trenčíně, uvážil nss:

Podle ustanovení § 2 zák. z 9. října 1924 č. 221 Sb jest pojištěním povinen a podle tohoto zák. pojištěn, kdo vykonává práce nebo služby na základě smluveného poměru pracovního, služebního nebo učňovského a nevykonává jich jako vedlejší zaměstnání nebo příležitostně. Z tohoto předpisu jde, že vznik pojištění se nepojí k pouhému faktu vykonávání prací nebo služeb, nýbrž že k němu musí ještě přistoupiti právní titul, smluvený titul pracovní, služební nebo učňovský.

V řízení správním stála stěžující si pojišťovna na stanovisku, že mezi Domovem a jeho chovanci, za něž bylo předepsáno pojistné, existuje smluvený poměr učňovský. Žal. úřad popřel — s výjimkou Anny K. — existenci učňovského poměru, vzav za prokázáno, že práce, konané chovanci Domova, nejsou plněním smluveného závazku z učňovské smlouvy, nýbrž jsou výrazem zvláštního vztahu, založeného poměrem výchovným, vzdělávacím a humanitním.

Stížnost naproti tomu má za to, že u chovanců, za něž bylo pojistné předepsáno, jsou dány všechny podmínky pojistné povinnosti podle cit. § 2. Stížnost dovozuje tu, že Domov není odkázán na subvenci státu a země, že obchoduje výrobky, které chovanci zhotovují, takže v práci chovanců nutno spatřovati činnost, usměrněnou k zamýšlenému výsledku systematicky uspořádané práce s hlediska odboru, jemuž se má chovanec vyučiti. Chovanci nejsou ponecháváni bez časového omezení, nýbrž jsou propuštěni po době, kdy si osvojili znalosti příslušného oboru, že se mohou samostatně živiti. Vydržování ústavu částečně subvencemi nutno považovati jen jako úhradu zvláštních vydání, spojených s odbornějším způsobem učení. Je známo, že většina učňů nedostává platu, mnohdy ani stravy a bytu, někdy dokonce musí otec nebo poručník platiti učebnímu pánovi nebo aspoň hraditi příspěvky sociálního pojištění. V subvencích je patrný úmysl subventorů usnadniti Domovu provoz ústavu. Stížnost vytýká, že právě u mrzáčků jest zvláštní důvod, aby byli pojištěni pro případ invalidity, a poukazujíc k tomu, že chovanci jsou přijímáni do Domova na základě smlouvy, že jsou přidržováni k pracím, nutným vzhledem k zvolenému učebnímu oboru, že výsledky jejich činnosti disponuje správa Domova, že chovanci jsou vázáni příkazy správy Domova a zaměstnání v ústavu jest výhradním zaměstnáním, zabezpečujícím jim obživu, uzavírá, že jsou dány všechny podmínky jejich pojistné povinnosti.

Z těchto všech vývodů dotýkají se otázky, kterou jest podle obsahu nař. rozhodnutí řešiti a která zní v ten smysl, zda práce, konané chovanci Domova, jsou vykonávány na základě smluveného poměru učňovského, jen poukazy, že v práci chovanců nutno spatřovati činnost k zamýšlenému výsledku s hlediska práce, které se chovanec má vyučiti, a že chovanci jsou propouštěni po době, kdy si osvojili znalosti příslušného oboru, že se mohou samostatně uživiti. Ostatní obsah stížnosti jde zcela mimo a jest jej ponechati bez dalšího zřetele. Uvedené poukazy však jsou pro řešení sporné otázky, třebas se jí dotýkají, zcela bez významu, neboť ani z toho, že činnost chovanců směřuje k zamýšlenému výsledku s hlediska práce, které se mají vyučiti, ani z toho, že jsou z ústavu propuštěni po době, kdy si osvojili znalosti příslušného oboru, neplyne ještě, že práce své konají chovanci Domova na základě smluve-

ného poměru učňovského, jak tvrdí stížnost, a nikoli na základě zvláštního poměru výchovného, vzdělávacího, jak uznal žal. úřad.

Stížnost ovšem nepřestává jen na shora uvedených vývodech, nýbrž poukazuje ještě k tomu, že do Domova nejsou děti přijímány bez určitých formalit, které obyčejně záleží v tom, že otec nebo poručník uzavře s Domovem smlouvu, zpravidla učňovskou. V adm. řízení předložila stěžující si pojišťovna takovou učňovskou smlouvu mezi Domovem a Annou K., mlčky tím tvrdíc, že i s ostatními chovanci existují podobné smlouvy. Stížnost vytýká, že žal. úřad opomenul zjistiti existenci těchto smluv nebo jakýchkoli jiných smluv mezi ostatními chovanci a Domovem, v čemž spatřuje vadu řízení.

Stížnosti nebylo možno dáti za pravdu. Obsahem hořejších vývodů, že mezi zákonným zástupcem chovance a Domovem bývá zpravidla uzavírána smlouva učňovská, sama uznává, že poměr učňovský neexistoval pro všechny chovance Domova. Ale pak bylo na stěžující si pojišťovně, aby proti výroku okr. úřadu, jenž popřel existenci učňovského poměru, prokazovala sama konkrétně, ohledně kterých chovanců smlouva učňovská uzavřena byla. To však pojišťovna učinila jedině stran Anny K., předloživši opis učňovské smlouvy, kdežto ohledně ostatních chovanců ani důkaz vůbec nenabídla. Není proto vadou řízení, že žal. úřad existenci učňovských smluv nebo jiných smluv u ostatních chovanců sám nezjišťoval.

Č. 11.379.

Pojištění nemocenské, invalidní a starobní:
* **Také právnická osoba může býti zaměstnavatelem pomocnice v domácnosti ve smyslu § 12 odst. 6 zák. č. 221/1924 Sb. ve znění zák. č. 184/1928 Sb.**

(Nález ze dne 23. června 1934 č. 13.010.)

V ě c: Město Š. proti zemskému úřadu v Brně o sociální pojištění.

V ý r o k: Naříkané rozhodnutí se zrušuje pro nezákonnost.

D ů v o d y: Výměrem okr. nemoc. pojišťovny v Š. ze 24. prosince 1930 bylo předepsáno městské radě v Š., jako zaměstnavateli, za zaměstnance v městském chudobinci za příspěvkové období od 27. října do 30. listopadu 1930 pojistné nemocenské, invalidní a starobní částkou 297 Kč 70 h, při čemž byly tyto zaměstnankyně zařazeny do mzdové třídy III Ab.

Proti tomuto výměru podala městská rada v Š. opravný prostředek, jímž se domáhala zařazení jmenovaných zaměstnanek do mzdové třídy podle ustanovení § 12 odst. 6 zák. č. 221/1924 ve znění zák. č. 184/1928, hájíc názor, že se jedná o pomocnice v domácnosti, u nichž podle tohoto zákonného ustanovení může hodnota naturálních požitků způsobiti zařazení jen o jednu třídu vyšší, než jaké odůvodňuje mzda na penězích.

Odvolání městské rady okresní úřad v Šumperku výměrem z 2. června 1931 nevyhověl s tímto odůvodněním: »Ve sporném případě jest